

Xarxes

Xarxa de Ciutats Europees

Carme Carrera. Programa de Nous Usos Socials del Temps

El temps i el municipi

Les polítiques públiques dels usos socials del temps són polítiques d'innovació social i esdevenen una oportunitat per millorar la qualitat de vida de les persones a les ciutats. Consideren el temps i la seva gestió com un nou dret de ciutadania. El temps és un bé escàs i les administracions n'han de garantir un repartiment equitatiu. Un dels objectius d'aquesta gestió és aconseguir una major paritat i cohesió social.

Avui dia, la necessitat de coordinar els diferents temps urbans és un repte indefugible, que cal tenir present per tal d'aconseguir un millor equilibri entre desenvolupament econòmic i cohesió social.

Seguint aquesta lògica, l'Ajuntament de Barcelona ha posat en marxa un paquet de mesures i accions dirigides a incidir en les noves organitzacions del temps a la ciutat i en una millor adequació dels horaris i dels usos urbans, per ajustar-los als ritmes de vida de la ciutadania.

Assumir una tasca tan innovadora que afecta la gestió i el funcionament urbà requereix una nova forma d'observar la realitat quotidiana, nous plantejaments i noves solucions. Es tracta de repensar la ciutat en clau de temps, tenint en compte la necessitat de la població de compatibilitzar els diferents temps i vertebrar-los dins de l'espai urbà.

Sensible als fenòmens emergents i amb una ferma voluntat d'aportar respostes eficaces, l'Ajuntament fa anys

que promou polítiques temporals, amb l'objectiu de dissenyar un model de ciutat que tingui en compte les necessitats dels temps de les persones i millorar així la qualitat de la vida quotidiana.

El Pla d'Actuació Municipal de l'Ajuntament de Barcelona recull tot un seguit d'accions en relació amb l'organització del temps de la ciutat, accions que impliquen diferents àmbits de la gestió municipal. En aquest sentit, una de les seves línies estratègiques d'actuació és la concertació i participació a partir de les quals treballa el Programa de Nous Usos Socials del Temps; un exemple de la tasca que fa és la creació i el lideratge de la Xarxa de Ciutats Europees.

La Xarxa de Ciutats Europees, els seus orígens

L'any 2006 es va celebrar a Barcelona el I Congrés Internacional «Temps, ciutadania i municipis», organitzat per la Regidoria d'Usos del Temps de l'Ajuntament de Barcelona i per l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona, en què es posà de manifest la necessitat de crear una xarxa de ciutats europees l'objectiu de la qual fos avançar en la definició conjunta de polítiques de temps i la seva implementació.

Els eixos de pensament giraven entorn de l'estat de la qüestió de les polítiques públiques temporals arreu d'Europa, l'organització de l'espai urbà des de la perspectiva del temps, el valor del temps i els canvis socials i la necessitat d'adaptar els serveis públics als temps i ritmes quotidians de les persones.

El febrer del 2009 s'organitzà a Barcelona la II Jornada Europea: «Cap a on va el nostre temps? Escenaris de futur». En ambdues jornades, les ciutats congregades van coincidir en la necessitat de crear una xarxa com a comunitat d'interessos, atès que algunes ciutats europees, com és el cas de Barcelona, estaven elaborant i impulsant polítiques innovadores relacionades amb el temps i la ciutadania. Va ser durant aquesta sessió de treball, en què es trobaren més de cinquanta administracions europees, quan l'Ajuntament de Barcelona va fer una aposta clara per liderar les iniciatives acordades a la trobada. Durant els dos dies de treball es van posar en comú els punts forts i punts febles entorn de les polítiques dels usos del temps de cada municipi i es va concretar la necessitat de treballar conjuntament. També s'endegà la primera iniciativa d'esborrany del document de constitució i objectius de la Xarxa de Ciutats Europees.

A fi d'impulsar accions concretes que calia desenvolupar, es convocà una nova trobada a Barcelona per al novembre del mateix any 2009, amb l'objectiu de continuar treballant en l'intercanvi d'experiències. Va ser en aquesta darra Jornada on es van consensuar les línies de treball per a l'any 2010, que van generar diverses dinàmiques d'intercanvi per tal d'establir un pla de treball en el qual s'impliquessin tots els municipis membres. També es va definir la composició dels membres de la xarxa, l'acollida de nous municipis, l'equip de

treball, la metodologia i les accions per desenvolupar en el futur.

Arran de la trobada es va establir la periodicitat anual de les reunions presencials de les ciutats membres de la xarxa.

Objectius i línies estratègiques que promou la xarxa

Els objectius de les polítiques d'usos del temps que promou la xarxa són diversos, però podem destacar-ne alguns:

- Treballar per la millora de la vida quotidiana i l'harmonització dels diferents temps de vida.
- Aconseguir que el temps sigui un dret de ciutadania i de les persones.
- Promoure un repartiment del temps equitatiu i paritari entre dones i homes.
- Aconseguir un millor equilibri entre desenvolupament econòmic i cohesió social, tenint en compte el context de canvi constant.
- Incidir en les noves organitzacions dels temps urbans i interurbans, articulant millor els diferents nivells territorials.
- Treballar per donar visibilitat a les polítiques de temps a través dels serveis públics dirigits a la ciutadania i a les persones.
- Incidir en les polítiques d'innovació tecnològica per estalviar temps a la ciutadania.

La xarxa està formada per ens i xarxes públiques locals i regionals europees, i les seves línies estratègiques giren al voltant de:

- Compartir experiències, estratègies i processos en l'aplicació de mesures i polítiques de temps.
- Ampliar la xarxa, amb la incorporació d'altres governs d'administracions europees.
- Cercar recursos per al desenvolupament d'aquests objectius.
- Impulsar la cooperació i els projectes compartits i innovadors entre diferents governs d'administracions locals europees.

Ciutats europees que formen part de la xarxa

París, Torí o Lió són algunes de les ciutats del total de les 34 administracions¹ que actualment formen part de la xarxa, juntament amb Barcelona, que és la ciutat que lidera actualment la xarxa. Totes elles reunides amb el ferm propòsit d'intercanviar experiències, estratègies i processos en l'aplicació de mesures i polítiques de temps.

Les grans ciutats estan experimentant canvis importants en relació amb la ciutadania; un dels més destacables és la diversificació dels horaris laborals, que comporta modificacions que incideixen en els serveis. El transport públic, la cura de les famílies o els horaris comercials i de serveis són algunes de les temàtiques comunes que es treballen en aquest fòrum.

Sistema d'organització i metodologia de treball

La Xarxa s'estructura en diferents òrgans:

L'Assemblea General o Trobada Anual, formada per tots els membres de la xarxa.

La Junta, com a grup motor, formada per diferents administracions locals europees i/o representants de xarxes escollides per sistema rotatori, amb una vigència de dos anys. Les seves funcions principals són coordinar les actuacions de la xarxa, fer-ne el seguiment i l'avaluació i preparar les trobades anuals a partir de les propostes i aportacions de les ciutats.

La secretaria tècnica, que és responsable de la ciutat que té el lideratge i és l'encarregada de gestionar i dinamitzar les diferents activitats. La durada és de dos anys i s'acorda el relleu en les trobades anuals de la xarxa. Les seves funcions són realitzar el seguiment del pla de treball de la xarxa i organitzar i mantenir els circuits d'informació i de comunicació de la mateixa.

1. Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona, Comune di Bergamo, Comune di Bologna, Ajuntament de Casteldefells, Comune di Cormano, Ville de Dijon, Ajuntament d'Esplugues, Ajuntament de Gavà, Regione Lombardia, Ville de Lyon, Consell de Mallorca, Comune di Massa, Ajuntament de Mollet del Vallès, Communauté Montpellier Agglomération, Ville de Pantin, Mairie de Paris, Communauté d'Agglomération de Poitiers, Comune di Prato, Ville de Rennes – Rennes metropole, Mairie de Rouen, Communauté d'Agglomération Rouen-Elbeuf-Austreberthe, Ajuntament de Rubí, Ajuntament de Sabadell, Ville de Saint Denis, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, Conseil Général de Seine-Maritime, Ville de Strasbourg, Association Tempo Territorial, Ajuntament de Terrassa, Comune di Torino, Regione Toscana, Concello de Vilagarcía de Arousa.

Actualment la responsabilitat de la secretaria tècnica recau en l'*Ajuntament de Barcelona*, com a membre del grup motor, del qual també en formen part: la Diputació de Barcelona, els ajuntaments de Castelldefels i Esplugues de Llobregat, els ajuntaments de París, Bèrgam i Torí, la regió de la Toscana i l'associació Tempo Territorial (Montpeller i Pantin).

Amb la creació de la pàgina web de la xarxa s'ha fomentat la comunicació interna i externa de la xarxa, amb les seves diverses seccions, com ara: la Presentació de la Xarxa, Accions i activitats, Enllaços d'interès i Documentació, entre d'altres (<http://www.tempsxciutats.org>).

Pel que fa al *finançament*, la xarxa no estableix quotes de pagament als seus membres però sí un compromís d'assistir a la trobada anual i d'aportar-hi experiències per tal de compartir coneixements.

La inclusió de nous membres es fa mitjançant un document d'adhesió.

Per poder formar part de la xarxa és necessari adoptar un compromís de treball per un model sostenible, que faciliti l'harmonització dels diferents temps de vida quotidiana, contribuir a construir territoris més paritaris, més igualitaris, que cerquin en última instància la millora de la qualitat de vida de les persones que l'habiten i hi conviuen, aconseguint alhora un major equilibri entre el desenvolupament econòmic i la cohesió social.

Com a *metodologia de treball* es proposa un tema anual de reflexió i d'estudi per treballar amb totes les administracions que formen part de la xarxa. D'aquesta manera, en la trobada anual de la Xarxa es té l'oportunitat de conèixer les diferents realitats europees, de compartir i identificar eines i estratègies comunes d'usos socials del temps i d'obtenir elements d'avaluació que permeten conèixer l'impacte social de les polítiques d'usos del temps, fet fonamental per demostrar la utilitat de portar a terme polítiques temporals locals.

Pla de treball i perspectiva de futur

La Xarxa ha de vetllar per mantenir un debat sobre les polítiques locals de cara a la planificació estratègica i transversal dels usos del temps.

Alhora ha de promoure una formació continuada del personal tècnic responsable de la planificació i organització dels serveis i equipaments públics.

El pla de treball establert passa per fer un recull de les actuacions en matèria d'usos del temps realitzades per cada membre de la xarxa, amb l'objectiu de tenir un estat de la qüestió al més acurat possible i que serveixi alhora com a carta de presentació de la Xarxa a les instàncies europees. L'objectiu final és poder incloure el vector temps en les agendes polítiques europees. Els acords presos per al 2010 són donar a conèixer la Xarxa a altres ciutats i ampliar-la a altres països (Alemanya, Països Baixos, Bèlgica, Finlàndia, Regne Unit...).